

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/153/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2022200081
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Matulník
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:2022200081.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., LL.M. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: D. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom L.. Š. XXX/XX, R. P., právne zastúpenej advokátom JUDr. Ľudovítom Surmom, so sídlom Pavlice 183, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č.: XXX XXX XXXX X zo dňa 16. marca 2022, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 20Sa/7/2022-53 zo dňa 14. apríla 2023, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Žalovanej sa právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

I. Rozhodnutie krajského súdu a priebeh administratívneho konania

1. Krajský súd v Trnave ako správny súd napadnutým rozsudkom č. k. 20Sa/7/2022-53 zo dňa 14. apríla 2023 zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala zrušenia preskúmaného rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č.: XXX XXX XXXX X zo dňa 16. marca 2022 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“). Preskúmaným rozhodnutím generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne (ďalej len „druhostupňový správny orgán“) zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5. augusta 2021 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“).

2. Prvostupňovým rozhodnutím prvostupňový správny orgán podľa § 70 ods. 2, § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“ alebo „zákon o sociálnom poistení“) priznal žalobkyni invalidný dôchodok v sume 432,80 eur mesačne od 4. septembra 2020 z dôvodu poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou a súčasne rozhodol podľa § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z. z. o zvýšení invalidného dôchodku na sumu vo výške 444,10 eur mesačne od 1. januára 2021. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola určená na 80%. Invalidita vznikla v čase nezaopatrenosti podľa § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí školská dochádzka.

3. Žalobkyňa podala proti prvostupňovému rozhodnutiu odvolanie, v ktorom sa domáhala, že jej mal byť priznaný invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a nie podľa § 70 ods. 2 citovaného zákona, nakoľko zaplatila dodatočne poistné na dôchodkové poistenie za obdobie od 1. septembra 2019 do 31. augusta 2020, a toto nebolo nijako zohľadnené. Rovnako namietala, že

ustanovenie § 70 ods. 2 neodkazuje na § 72 tak, ako § 70 ods. 1, a preto by sa § 72 vôbec nemal aplikovať pri invalidnom dôchodku priznávanom podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.

4. Žalovaná preskúmaným (druhostupňovým) rozhodnutím s odkazom na ustanovenie § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. odvolanie žalobkyne v celom rozsahu zamietla a prvostupňové rozhodnutie potvrdila. Žalovaná v preskúmanom rozhodnutí uviedla, že zdravotný stav žalobkyne bol opätovne posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava a následne posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie so sídlom v Banskej Bystrici, ktorý za rozhodujúce zdravotné postihnutie určil choroby nervového systému, postihnutie mozgu, čiastočné a úplné mozgové obrny (parézy, plégie pyramídového a extrapyramídového pôvodu, detská mozgová obrna, hydrocefalus, hodnotí sa dominantnosť končatiny) - ťažké parézy dvoch končatín, nemožnosť aktívneho vôľového pohybu so zvýšenými spastickými reflexami pri centrálnych poškodeniach, prítomnosťou patologických reflexov, svalových kontraktúr, ťažkých chabých paréz podľa kapitoly VI, oddielu A, položky 3, písmena c) prílohy č. 4 k zákonu č. 462/2003 Z. z., čomu zodpovedá miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 70% (z rozpätia 60% až 70%), ktorá je zvýšená za ostatné postihnutia o 10% podľa § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z., spolu na 80%. V odvolacom konaní bolo preukázané, že žalobkyňa je naďalej invalidná podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., keď jej miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola stanovená na 80%, pričom na základe odborného posudku posudkového lekára Sociálnej poisťovne, ústredie Banská Bystrica zo dňa 15. marca 2022 bolo uzavreté, že žalobkyňa vznikla invalidita od narodenia, v čase jej nezaopatrenosti. V danom prípade ide o tzv. invaliditu z mladosti.

5. Vzhľadom na to, že invalidita žalobkyne vznikla pred dovŕšením veku, kedy sa končí povinná školská dochádzka, nárok na invalidný dôchodok jej vznikol podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení. V tejto súvislosti žalovaná poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/127/2009. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa invalidita vznikla od narodenia, nemohla získať ani obdobie dobrovoľného poistenia a ani obdobie dodatočne doplateného obdobia dôchodkového sporenia v rozsahu menej ako jeden rok pred vznikom invalidity. Dodatočným doplatením poistného na dôchodkové poistenie za obdobie od 1. septembra 2019 do 31. augusta 2020 získala žalobkyňa obdobie dôchodkového poistenia až po vzniku invalidity, preto nemá toto získané obdobie vplyv na vznik nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Získané obdobie dôchodkového poistenia dodatočným doplatením poistného nemá vplyv ani na nárok a určenie sumy invalidného dôchodku priznaného podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, nakoľko tento druh invalidného dôchodku nie je podmienený splnením potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia (podmienka získania potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia sa považuje za splnenú a neskúma sa), jeho vznik je viazaný najskôr na deň dovŕšenia 18 rokov veku a jeho suma je určená podľa § 73 zákona o sociálnom poistení z osobného mzdového bodu 0,67, ktorý je stanovený zákonom. Dodatočným zaplatením poistného na dôchodkové poistenie získala žalobkyňa obdobie dôchodkového poistenia, ktoré bude zohľadnené pri posudzovaní nároku na starobný dôchodok, resp. nároku na predčasný starobný dôchodok. V ďalšom texte žalovaná poukázala na spôsob výpočtu sumy invalidného dôchodku a konštatovala, že tento bol vypočítaný správne, zákonným spôsobom a v súlade s právnymi predpismi.

6. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej preskúmal v intenciách § 70, § 71, § 72 a § 73 zákona č. 461/2003 Z. z. a v režime stanovenom Správnym súdnym poriadkom a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby. Správny súd po preskúmaní veci aj s odkazom na dostatočne ozrejmené závery prijaté príslušným posudkovým lekárom sociálneho poistenia v lekárskej správe z 15. marca 2022 mal preukázané, že u žalobkyne bolo stanovené rozhodujúce zdravotné postihnutie zodpovedajúce miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 70% (z rozpätia 60% až 70%), ktorá je zvýšená za ostatné postihnutia o 10% podľa § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z., teda celková percentuálna miera poklesu bola stanovená na 80%. Suma invalidného dôchodku žalobkyne bola určená v súlade s § 73 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z.

7. Krajský súd, tak ako žalobkyňa i žalovaná, poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9So/127/2009 zo dňa 27. januára 2010, ktoré bolo publikované aj v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7/2011 pod č. 108 a zdôraznil, že je potrebné rozlišovať pojmy - vznik invalidity a vznik nároku na invalidný dôchodok. Pokiaľ ide o vznik invalidity, tak táto bola určená vyjadrením „od narodenia“. Pokiaľ ide o správnosť takéhoto určenia vzniku invalidity, bolo preukázané, že žalobkyňa trpí ochorením - detskou mozgovou obrnou (ktoré

je dôvodom jej invalidity) už od narodenia. Detská mozgová obrna spolu s pridruženými ochoreniami bola u žalobkyne zapríčinená predčasným pôrodom nezrelého plodu s potrebou riadeného dýchania a umiestnenia v inkubátore, hypotonickým syndrómom s prechodom do detskej mozgovej obrny. Preto záver o dátume vzniku invalidity nie je v rozpore s lekáorskými závermi vyplývajúcimi z lekáorských posudkov a je logický.

8. Žalobkyňa namietala nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 70 ods. 2 v spojení s § 73 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, ktoré zohľadňuje obdobie poistenia ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok, s tým, že žalovanú žiadne ustanovenie zákona neopravňuje neprihliadať k dodatočne zaplatenému poistnému. Nedostatočné zistenie skutkového stavu veci bolo žalobkyňou namietané v súvislosti s tvrdeným nesprávnym zistením dátumu vzniku invalidity, možnosť ktorého (vzniku invalidity) v čase narodenia dieťaťa súvisí s možnosťou zohľadnenia doplatenia poistného za obdobie predchádzajúce vzniku invalidity a priznaním invalidného dôchodku žalobkyňi podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, a teda aj s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci Sociálnou poisťovňou.

9. Krajský súd k samotnej možnosti určenia dátumu vzniku invalidity od narodenia dieťaťa uviedol, že zákon o sociálnom poistení priamo predpokladá dva spôsoby vzniku nároku na invalidný dôchodok, z ktorých prvým je vznik nároku u poistenca, ktorý je povinne alebo dobrovoľne dôchodkovo poistený, a druhým vznik nároku fyzickej osoby, ktorá sa stala invalidnou už vo veku, keď bola nezaopatreným dieťaťom s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (§ 70 ods. 2), teda podľa § 9 ods. 1 zákona o sociálnom poistení od narodenia do skončenia povinnej školskej dochádzky a za určitých podmienok aj po jej ukončení najdlhšie do dovŕšenia 26 rokov veku, a že v ustanoveniach § 72 ods. 3 a § 73 ods. 3 a 4 stanovuje spôsob určenia sumy invalidného dôchodku v takýchto prípadoch, aplikovaný aj v prípade žalobkyne. Existencia skutočností (zdravotných postihnutí) potvrdzujúcich rozmer invalidity už u dieťaťa vo veku predchádzajúcom veku, v ktorom človek nadobudne pracovnú spôsobilosť podľa právnych predpisov, teda takých, u ktorých možno na základe lekáorských poznatkov dôvodne predpokladať ich trvalú prítomnosť a znemožnenie alebo obmedzenie pracovnej schopnosti vo vyššom veku, je u žalobkyne z lekáorských posudkov nepochybná. Na základe uvedeného krajský súd dospel k záveru, že rozhodujúci správny orgán správne v súlade s právnou úpravou invalidného dôchodku nemohol pri určení jeho sumy v prípade žalobkyne zohľadniť dodatočné zaplatenie poistného za obdobie po vzniku invalidity (za obdobie od 1. septembra 2019 do 31. augusta 2020), ktorú skutočnosť žalovaná dostatočne jasne a zrozumiteľne vysvetlila v odôvodnení svojho rozhodnutia. Ostatné námietky žalobkyne krajský súd vyhodnotil ako zjavne nedôvodné.

10. Žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal.

II. Kasačná sťažnosť a vyjadrenie k nej

11. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „sťažovateľka“) kasačnú sťažnosť, pričom ako dôvod kasačnej sťažnosti označila ustanovenie § 440 ods. 1 písm. f) a g) SSP (krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a súčasne rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci). Žalobkyňa v kasačnej sťažnosti v podstate zopakovala svoju argumentáciu obsiahnutú v správnej žalobe, jej následných podaniach a prednesoch, zhrnula taktiež obsah preskúmaného rozhodnutia a priebeh administratívneho konania, ako aj konania pred krajským súdom. Sťažovateľka žiadala, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil, vec vrátil príslušnému správne súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov kasačného konania.

12. Sťažovateľka namietala nesprávne práve posúdenie veci správnym súdom podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, keďže podľa jej názoru mal byť jej nárok posudzovaný výlučne v zmysle § 70 ods. 1 v spojení s § 72 ods. 3 a § 73 ods. 1 cit. zákona. Tým, že tak správny súd neurobil, považuje sťažovateľka práve posúdenie prejednávanej veci súdom za nesprávne a rozsudok za nedostatočne odôvodnený vo vzťahu k obsahu ňou uplatnených žalobných dôvodov. Správny súd porušil zákon o sociálnom poistení a práva žalobcu garantované mu Ústavou SR, Dohovorom o právach dieťaťa (čl. 32), Chartou základných práv Európskej únie (čl. 32 ods. 1) a Európskou sociálnou chartou (čl. 7). Správny súd podľa sťažovateľky porušil jej právo na spravodlivý proces tým, že sa vôbec nezaoberal skutočnosťou, že poistné na dôchodkové poistenie dodatočne zaplatila, s námietkami žalobkyne sa riadne nevysporiadal a naďalej konštatoval, že neboli splnené podmienky na priznanie

invalidného dôchodku podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Sťažovateľka opakovane namietala nesprávne právne posúdenie a postup súdu a správneho orgánu pri posudzovaní lekárskeho posudku sociálneho poistenia, ktoré neobsahujú meno, priezvisko, pečiatku a podpis posudkového lekára.

13. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo dňa 19. októbra 2023. Uviedla, že dôvody sťažovateľky v kasačnej sťažnosti nepovažuje za opodstatnené a navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

III. Právne posúdenie veci kasačným súdom

14. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), po oboznámení sa s administratívnym spisom a sťažnostnými námietkami, ktorými nebol viazaný (§ 453 ods. 2 SSP) konštatuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu je vecne správny a preskúmané rozhodnutie žalovanej je zákonné.

15. Kasačný súd nepovažuje za potrebné podrobne sa venovať každému detailu konania pred správnymi orgánmi či pred krajským súdom a nadbytočne tak opakovať fakty, ktoré sú účastníkom konania dobre známe, ale v odôvodnení svojho rozhodnutia sa zameria na rozhodujúce skutočnosti, majúce súvis s kasačnými dôvodmi.

16. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

17. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

18. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

19. Podľa § 6 ods. 2 písm. c) SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

20. Podľa § 199 ods. 1 písm. a) SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

21. Podľa § 135 ods. 1 SSP, na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

22. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok krajského súdu č. k. 20Sa/7/2022-53 zo dňa 14. apríla 2023, ktorým súd zamietol ako nedôvodnú podľa § 190 SSP žalobu o preskúmanie zákonnosti preskúmaného rozhodnutia. Preskúmaným rozhodnutím žalovanej č.: XXX XXX XXXX X zo dňa 16. marca 2022, žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila prvostupňové rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5. augusta 2021, ktorým prvostupňový správny orgán podľa § 70 ods. 2, § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z. z. priznal žalobkyni invalidný dôchodok v sume 432,80 eur mesačne od 4. septembra 2020 z dôvodu poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou a súčasne rozhodol podľa § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z. z. o zvýšení invalidného dôchodku na sumu vo výške 444,10 eur mesačne od 1. januára 2021. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola určená na 80%, invalidita vznikla od narodenia.

23. Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, nezaopatrené dieťa podľa tohto zákona je dieťa

a) do skončenia povinnej školskej dochádzky,

b) po skončení povinnej školskej dochádzky, najdlhšie do dovŕšenia 26 rokov veku, ak

1. sa sústavne pripravuje na povolanie,

2. pre chorobu a stav, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť podľa prílohy č. 2, sa nemôže sústavne pripravovať na povolanie alebo nemôže vykonávať zárobkovú činnosť alebo

3. pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je neschopné sa sústavne pripravovať na povolanie alebo je neschopné vykonávať zárobkovú činnosť.

24. Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nezaopatreného dieťaťa je choroba a stav uvedené v prílohe č. 2, ktoré podľa poznatkov lekárskej vedy majú trvať alebo trvajú dlhšie ako jeden rok a ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť podľa tejto prílohy.

25. Podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

26. Podľa § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, fyzická osoba má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt. Nárok na invalidný dôchodok tejto fyzickej osobe vzniká najskôr odo dňa dovŕšenia 18 rokov veku. Nárok na invalidný dôchodok má aj fyzická osoba, ktorá sa stala invalidnou počas doktorandského štúdia v dennej forme, nedovŕšila 26 rokov veku a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

27. Podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, poistenec je invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

28. Podľa § 71 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

29. Podľa § 71 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Pri posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu.

30. Podľa § 71 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe

a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a

b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

31. Podľa § 71 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4.

32. Podľa § 71 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí.

33. Podľa § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10%, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav.

34. Podľa § 72 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity.

35. Podľa § 72 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, poistencovi, ktorý sa stal invalidný v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, a fyzickej osobe, ktorá sa stala invalidná v období, v ktorom je nezaopatrené dieťa alebo doktorand v dennej forme štúdia a nedovŕšila 26 rokov veku, sa podmienka počtu rokov dôchodkového poistenia uvedená v odseku 1 považuje za splnenú.

36. Podľa § 73 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, suma invalidného dôchodku poistenca, ktorý má percentuálny pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%, sa určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok, ku ktorému sa pripočíta obdobie od vzniku nároku na invalidný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako.

37. Podľa § 73 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, suma invalidného dôchodku fyzickej osoby uvedenej v § 70 ods. 2, ktorá má percentuálny pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%, sa určí ako súčin osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok, ku ktorému sa pripočíta obdobie od vzniku nároku na invalidný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako. Osobný mzdový bod sa určuje na hodnotu 0,67.

38. Podľa § 153 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom v rozhodnom období, ak § 155 ods. 1 neustanovuje inak, lekársku posudkovú činnosť vykonáva posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky a posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia (ďalej len „posudkový lekár“) za osobnej účasti poistenca alebo poškodeného, ak posudkový lekár neurčí inak; podmienka osobnej účasti musí byť splnená vždy, ak o to poistenec alebo poškodený požiada.

39. Z administratívneho spisu žalovanej kasačný súd zistil, že preskúmaným rozhodnutím generálneho riaditeľa žalovanej č.: XXX XXX XXXX X zo dňa 16. marca 2022 bolo zamietnuté odvolanie žalobkyne a potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie ako prvostupňového správneho orgánu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 5. augusta 2021, ktorým bol žalobkyni priznaný invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 2, § 82, § 293dx zákona o sociálnom poistení v sume 432,80 eur mesačne od 4. septembra 2020 a od 1. januára 2021 v sume 444,10 eur mesačne, a to z dôvodu poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Podkladom pre vydanie tohto rozhodnutia bol posudok posudkového lekára sociálneho poistenia žalovanej so sídlom v Trnave zo dňa 9. júna 2021 a následne posudok posudkového lekára sociálneho poistenia, Sociálnej poisťovne ústredie so sídlom v Banskej Bystrici zo dňa 15. marca 2022, podľa ktorých má sťažovateľka pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav od narodenia, t. j. od času, kedy bola nezaopatreným dieťaťom, pokles miery schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 70% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, ktorá je zvýšená za ostatné zdravotné postihnutia o 10% podľa § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z., t.j. celková miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť po posúdení zdravotného stavu sťažovateľky posudkovými lekármi sociálneho poistenia je 80%. Sťažovateľka tak splnila nárok na invalidný dôchodok tým, že bola uznaná invalidnou od narodenia, a splnila aj ostatné podmienky nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, preto jej nárok na invalidný dôchodok vznikol od 4. septembra 2020 (od dovŕšenia 18. roku veku).

40. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že sťažovateľka trpí detskou mozgovou obrnou, ktorá spolu s ostatnými zdravotnými postihnutiami, má vzhľadom na stupeň postihnutia žalobkyne za následok pokles jej pracovnej schopnosti oproti zdravej fyzickej osobe o 80%. Sťažovateľka za obdobie od 1. septembra 2019 do 31. augusta 2020 dodatočne zaplatila poistné na dôchodkové poistenie. Sporným medzi účastníkmi bolo, či uvedené postačuje na posúdenie nároku žalobkyne podľa § 70 ods. 1 zákona, resp. či okamihom určenia dátumu vzniku invalidity (k narodeniu sťažovateľky) nie je správny orgán povinný zohľadniť dodatočné zaplatenie dôchodkového poistenia po vzniku invalidity.

41. Kasačný súd uvádza, že zákonodarca v § 70 zákona o sociálnom poistení rozlišuje dve možnosti vzniku nároku na invalidný dôchodok. Prvou možnosťou podľa § 70 ods. 1, je vznik nároku na invalidný dôchodok u poistenca, ktorý je buď povinne alebo dobrovoľne dôchodkovo poistený (pričom dobrovoľne poistenou môže byť fyzická osoba najskôr od 16. roku veku) a druhou možnosťou podľa § 70 ods. 2 je vznik nároku u fyzickej osoby, ak sa stala fyzická osoba invalidnou vo veku, keď bola nezaopatreným dieťaťom s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky. V oboch prípadoch je pre vznik nároku na invalidný dôchodok rozhodné, aký status mala osoba v momente vzniku invalidity (slovné spojenie „stal sa invalidný“). Kým podľa § 70 ods. 1 v tom čase musela byť poistencom, podľa § 70 ods. 2 ide o fyzickú osobu, ktorá mala v tom momente na území Slovenskej republiky trvalý pobyt a v období, kedy sa stala invalidnou, bola nezaopatreným dieťaťom.

42. V tu prejednáwanej veci sa sťažovateľka stala v zmysle záverov posudkových lekárov sociálneho poistenia invalidnou v čase nezaopatrenosti, pričom tento čas bol bližšie špecifikovaný na obdobie do skončenia povinnej školskej dochádzky a následne posudkom posudkového lekára sociálneho poistenia, Sociálnej poisťovne, ústredie so sídlom v Banskej Bystrici zo dňa 15. marca 2022 stanovený na deň narodenia. Pokiaľ sťažovateľka splnila zdravotnú podmienku pre vznik nároku na invalidný dôchodok pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka, rozhodujúcim obdobím pre posúdenie jej nároku na invalidný dôchodok je obdobie pred skončením povinnej školskej dochádzky. V tom čase nebola poistencom. Žalobkyňa invalidita vznikla ako fyzickej osobe podľa § 70 ods. 2 zákona o sociálnom poistení a skutočnosť, že po jej vzniku doplatila poistné, na to nemá žiaden vplyv. Obdobne v rozsudku NS SR sp. zn. 7So/72/2016 sa uvádza, že „Rozhodujúcou skutočnosťou pre priznanie invalidného dôchodku podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení je tá skutočnosť, či v čase vzniku invalidity podľa lekárskeho posudku žiadateľ o dôchodok splnil podmienku poistenca.“ Skutkové zistenia v danej veci potvrdzujú, že ku dňu vzniku invalidity, t.j. k 4. septembru 2002 žalobkyňa nespĺňala podmienku poistenca, a preto dodatočným zaplatením poistného žalobkyňa status poistenca ku dňu vzniku invalidity nevznikol.

43. Kasačný súd poukazuje aj na rozsudok NS SR sp. zn. 7Sk/19/2019, podľa ktorého: „Ak teda žalobkyňa vznikla invalidita do 16. roku veku, dodatočné zaplatenie poistného na dôchodkové poistenie za obdobie po tomto roku nemá vplyv na vznik nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods.1 zákona č. 461/2003 Z.z., nakoľko ide o obdobie po vzniku invalidity; rovnako táto skutočnosť nemá vplyv na výšku invalidného dôchodku priznaného podľa § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., keďže suma tohto invalidného dôchodku je určená podľa vyššie citovaného § 73 ods. 3 zákona o sociálnom poistení s tým, že získanie obdobia dôchodkového poistenia sa neskúma.“

44. Preto napriek tomu, že sťažovateľka podľa § 142 ods. 3 zákona o sociálnom poistení dodatočne zaplatila poistné na dôchodkové poistenie za obdobie 1. septembra 2019 do 31. augusta 2020, teda po vzniku invalidity, žalované správne orgány nemohli vychádzať pri určení výšky dôchodku zo sumy, ktorú za toto obdobie zaplatila. Poistné na dôchodkové poistenie za obdobie od 1. septembra 2019 do 31. augusta 2020 preto nebolo možné zohľadniť pri určení výšky vymeriavacieho základu pre výpočet invalidného dôchodku sťažovateľky. Vzhľadom na tieto skutočnosti kasačný súd ako nedôvodnú vyhodnotil námietku sťažovateľky, že jej nárok mal byť posúdený výlučne v zmysle § 70 ods. 1 v spojení s § 72 ods. 3 a § 73 ods. 1 cit. zákona.

45. Správny súd v odôvodnení napadnutého rozsudku náležite odôvodnil vecnú správnosť a zákonnosť rozhodnutí žalovanej, ktorými rozhodovala o priznaní invalidného dôchodku sťažovateľke a vysporiadal sa s jej námietkami obsiahnutými v jej správnej žalobe s uvedením podrobných dôvodov, pre ktoré jej nie je možné priznať invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení ako poistencovi, ale jej prináleží invalidný dôchodok v zmysle § 70 ods. 2 tohto zákona ako fyzickej osobe.

46. K námietke sťažovateľky, že sa správny súd nezaoberal aplikáciou ním citovaných ustanovení ústavných princípov vo vzťahu k zákazu detskej práce, právu na primerané hmotné zabezpečenia, právu na prípravu na povolanie, na vzdelanie a pod., či aplikáciou citovaných článkov Dohovoru o ochrane práv dieťaťa, Európskej sociálnej charty, Charty základných práv Európskej únie, kasačný súd konštatuje, že otázkami náležitého odôvodnenia rozhodnutí sa už viackrát zaoberali vo svojej judikatúre Ústavný súd Slovenskej republiky (napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2015, sp. zn. II. ÚS 675/2014-40, sp. zn. IV. ÚS 252/04, sp. zn. IV. ÚS 329/04, sp. zn. IV. ÚS, sp. zn. III. ÚS 32/07), ako aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. decembra 2010, sp. zn. 4Sžo/12/2010). Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky žalobkyňou nastolené v žalobe, avšak je povinný zodpovedať zásadné otázky, veci týkajúcej sa. Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva, podľa ktorého z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993). Rovnako rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. januára 1999). Ak teda krajský súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí žalovanej zamerá svoju pozornosť zásadnej otázke, za ktorú považoval, či žalobkyňa spĺňa zákonné podmienky invalidity podľa právnej úpravy ustanovenej v zákone č. 461/2003 Z. z. (§§ 70 a nasl.) a na túto otázku dal dostatočnú odpoveď v odôvodnení napadnutého rozsudku, krajský súd nepochybil, keď sa nevyjadril ku všetkým námietkam žalobkyne vznesených v žalobe. Vychádzajúc z uvedeného kasačný súd ako nedôvodnú vyhodnotil aj námietku žalobkyne, ktorou v kasačnej sťažnosti namietala, že správny súd sa nevysporiadal so všetkými námietkami, ktorými v žalobe namietala nezákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovanej.

47. Kasačný súd tak nemohol prisvedčiť tvrdeniam žalobkyne, že správny súd dospel k nesprávnym skutkovým a nesprávnym právnym záverom a že svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil. Správny súd sa vecou náležite zaoberal, súdny prieskum napadnutých rozhodnutí žalovanej vykonal v súlade so zákonnou úpravou ustanovenou v zákone o sociálnom poistení a pri správnej aplikácii zákonnej úpravy ustanovenej v § 70 ods. 2 v spojení s § 71 ods. 1 uvedeného zákona, v súlade s účelom tohto zákona a súčasne dospel k správne záveru o zákonnosti rozhodnutia žalovanej, s ktorým sa stotožnil aj kasačný súd.

48. Najvyšší správny súd na dôvazok konštatuje, že posudzovanie zdravotného stavu fyzickej osoby a tým aj súvisiaceho zostatkového pracovného potenciálu je vecou výlučne odbornou - medicínskou, na ktoré súd nemá potrebné odborné znalosti. Vo veciach dôchodkového poistenia zdravotný stav a pracovnú schopnosť občanov posudzuje Sociálna poisťovňa vo forme lekárskej posudkovej činnosti pri výkone sociálneho poistenia (§ 153 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 153 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z.) s tým, že konkrétne túto činnosť vykonáva posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky a posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia (§ 153 ods. 5 menovaného zákona). Výsledkom posudkovej činnosti je záver posudkového lekára o tom, či konkrétna fyzická osoba je, alebo nie je invalidná s určenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť s tým, že táto miera poklesu sa určuje v percentách podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivé zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Závery posudkového lekára sú zachytené v lekárskej správe, súčasťou ktorej je odborný lekársky posudok vrátane jeho odôvodnenia, v ktorom posudkový lekár objasňuje a odôvodňuje všetky skutočnosti, na základe ktorých pristúpil k prijatiu konkrétneho záveru. Tento posudok je teda v konaní pred správnym súdom kľúčovým dôkazom, na ktorý je súd (vzhľadom na absenciu odbornej - medicínskej erudovanosti) odkázaný, a preto je nutné klásť dôraz na jeho jednoznačnosť, úplnosť, určitosť a presvedčivosť. Tieto kritériá však spĺňa len taký posudok, v ktorom sa posudkový lekár riadne vysporiada so všetkými rozhodnými a pre danú vec relevantnými skutočnosťami, prihliadne pritom k účastníkom konania udávaným ťažkostiam a svoje posudkové závery náležite odôvodní.

49. Optikou záverov vyjadrených v predchádzajúcom bode (ktoré závery zodpovedajú ustálenej judikatúre najvyššieho správneho súdu; pozri napr. rozsudok najvyššieho správneho súdu sp. zn. 6Ssk/73/2021 z 21. septembra 2022) potom najvyšší správny súd posudzoval aj lekárske správy a k nim pripojené odborné lekárske posudky relevantné v tu prejednávanvej veci. Najvyšší správny súd zdôrazňuje, že nemôže sám posudzovať odborné otázky medicínskeho charakteru, ktoré sú podkladom pre stanovenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre účely invalidity; musí

rovnako ako žalovaná vychádzať z lekárskych posudkov, kde posudzuje presvedčivosť ich záverov s prihliadnutím na všetky okolnosti, najmä aj s prihliadnutím na námietky žiadateľa o invalidný dôchodok. Medzi závermi posudkov posudkových lekárov neboli zistené rozpory a o ich odbornej úrovni nemal súd dôvod pochybovať. Posudky sú logické a presvedčivo objasňujú závery o rozhodujúcom zdravotnom postihnutí a o určenej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Najvyšší správny súd dospel k záveru, že posudkoví lekári sa v dostatočnom rozsahu vyrovnali so všetkými relevantnými skutočnosťami, z obsahu posudkov je zrejmá ich úvaha, na základe ktorej dospeli k vyššie uvedeným záverom.

50. Námietku žalobkyne, že lekárske posudky posudkového lekára sociálneho poistenia žalovanej so sídlom v Trnave zo dňa 9. júna 2021 nie je podpísané a žalobkyni nie je zrejmé, o akého lekára sa jedná, najvyšší správny súd vyhodnotil ako nedôvodnú s odkazom na jeho skoršiu rozhodovaciu prax. V tejto súvislosti poukazuje kasačný súd na rozsudok najvyššieho správneho súdu sp. zn. 7Ssk/41/2021 z 24. augusta 2022, prípadne rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sk/33/2018.

51. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností najvyšší správny súd vyhodnotil námietky sťažovateľky, ktorými namietala nezákonnosť rozsudku krajského súdu z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f/ a g/ za nedôvodné, keď tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, z ktorých dôvodov najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť žalobkyne podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

52. O náhrade trov kasačného konania vo vzťahu k žalovanej bolo rozhodnuté podľa § 168 a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP. Žalovaná ako úspešná účastníčka má právo na náhradu trov kasačného konania, súd jej však náhradu nepriznal, pretože neboli splnené podmienky na aplikáciu § 168. Žalobkyňa ako neúspešný účastník kasačného konania nemá právo na náhradu jej trov (§ 167 ods. 1 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP).

53. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.